

A l'ombra del Vaticà

Vicenç Lozano retrata la presència de l'església com a institució amb voluntat de dirigir el panorama polític a Polònia. El pes de tenir un papa del país.

Centenars de polonesos es concentraven fa uns dies a l'entrada de les principals sales de cinema del país, amb fotografies de Joan Pau II, mentre increpaven el públic que volia veure *El pare*, l'últim film de la directora britànica Antonia Bird. La història dels dilemes morals que se li plantegen a un capellà homosexual, convulsava el país i era qualificada de pornogràfica i immoral. La fiscalia de Varsòvia ha obert un expedient per si s'escau o no prohibir-ne l'exhibició.

La Llei de Ràdio i Televisió vigent a Polònia, preveu entre d'altres qüestions l'obligació dels mitjans de respectar els valors cristians, i la totpoderosa Conferència Episcopal no ha dubtat un moment a fer una crida a l'electorat perquè eviti una victòria de les forces ex-comunistes en els comicis presidencials.

Aquests són només uns exemples de

com a Polònia, l'Església Catòlica, influeix en la vida quotidiana de la gent i pressiona constantment l'estat per convertir-lo en confessional; una Església enfrontada directament amb el govern en les batalles contra l'ampliació de l'avortament i per la ratificació d'un Concordat que significa el manteniment de privilegis poc comuns en una societat democràtica.

El fet que l'actual papa sigui polonès ha condicionat d'una manera definitiva la història contemporània del país.

Són pocs els que recorden un fet clau, que ajudaria a definir no solament el futur de Polònia sinó de tots els estats de l'Europa de l'Est. Va ser el dilluns 7 de juny de 1982 a la biblioteca del Vaticà. El Ronald Reagan, aleshores president nord-americà, i Joan Pau II van acordar en aquella trobada l'estratègia per dissoldre l'imperi comunista, una conspi-

ració que per si sola no provocaria la destrucció de l'URSS però que, sumada a factors també claus com l'arribada de Mikhaïl Gorbátxov al poder, desencadenaria la transformació de l'antic mapa polític a l'altra banda del Mur.

Reagan i el Papa van optar per potenciar —amb tots els mitjans possibles— el sindicat clandestí Solidaritat i fer del seu líder Lech Walesa l'home del futur a Polònia. En mans de Solidaritat es van posar tones i tones de material com imprentes, telèfons, ràdios d'ona curta, càmeres de vídeo, ordinadors, fax, fotocopiadores... El riu de milions invertits provenia dels fons reservats de la CIA i de l'IOR (Institut d'Obres de la Religió), la banca vaticana a través del Banc Ambrosià i societats fantasmes situades a Nassau. La immensa xarxa de parròquies i sacerdots va facilitar la labor. L'església, amb l'amenaça d'un viatge del papa a Varsòvia va contribuir a evitar la intervenció militar soviètica, i Solidaritat creixia i revolucionava un país sotmès a pressions i sancions internacionals d'una duresa mai vista. La concessió del premi Nobel de la Pau a Lech Walesa el 1983 —aconseguida gràcies a la mediació de Whashington i el Vaticà— seria un altre element d'aquesta estratègia que faria de Polònia el primer punyal clavat en el cor d'una URSS estrangulada econòmicament i incapaç de continuar la carrera d'armaments que imposava Whashington amb el projecte de Guerra de les Galàxies.

La conspiració va donar el seu fruit i l'Església —abanderada de la independència i les llibertats de Polònia— va acabar imposant-se com una punta de llança cap a d'altres països de l'Est on la seva influència era considerablement menor.

Es fa difícil trobar a Polònia una casa sense símbols religiosos o fotografies del papa. La majoria dels ciutadans accepta que els principis cristians han de guiar la tasca del govern, però si bé fa cinc anys, quan es donava per acabat el règim comunista, un 90% aprovava el paper de l'església, ara només un 47% es mostra clarament favorable que les autoritats religioses defineixin el futur del país. Cada cop són més les veus que clamen contra la ingerència de l'episcopat i que es manifesten a favor de legalitzar els contraceptius o l'avortament. Polònia no ha deixat d'anar a missa però no obstant comença a somiar de convertir-se en una democràcia homologable.

Vicenç Lozano